

עין משפט נר מצוה

רפג א מיי פ"ז מהל
שמיים ח"ל ז סג עשין
פכ טושי"ע ח"מ קי קנד
ספ"י י:
רפב ב ג מיי פ"ה שם הל'
ח ספמ ש טושי"ע
שם ספ"ה א:
רפג ד מיי שם הל' ו
טושי"ע שם ספ"ה ג:
רפו ה מיי שם הל' י
טושי"ע שם ספ"ה ד:
רפז ו מיי שם הל' יא
טושי"ע שם ספ"ה ז:
רפח ז ח ט מיי שם הל' יב
יא טושי"ע שם ספ"ה ח:
ד:
רפח י מיי פ"ח מהל' מקי
ממון הל' כג ספג
עשין שם טושי"ע ח"מ קי
ח"מ ספ"ה א:
רצ ב מיי שם הל' כד
טושי"ע שם ספ"ה ט:
רצא ו מיי שם הל' כה
טושי"ע שם ספ"ה יג:
רצב מ מיי שם הל' כו
טושי"ע שם ספ"ה ט:
א:

רבינו גרשום (הבשך)
מאי בונה את החדר ואת
העלייה דקאמר לא עלייה
כמש אלא שחלק חדרו
לשנים וחלק היצוץ קורו
חדר ומאי עלייה דקאמר
אפוא שקורין אפלידיין
הריוני חלק הפנימי ושוכר
החדר לדידה. ואי אמרית
והלא מרבה עלייהם הירוכים
לא מצי אמרת דכשם שאם
היו לו בני בית לזה יותר
מן השותפין אחיהם לא
היו יכולין לעכבן שלא
יכנסו ושלא יצאו בחצר כך
כעשוי כיון שלא בנה בנין
יותר אלא שיהיה כמו שהיה
והחלק לשנים והבנים דיוורין
בחלק האחד אין יכולין
לעכבו: פ"סקא: שלא היה
מכוונין זה כנגד זה. מפני
היות ראייה: אם היה קטן.
הפתח: (ב) דקא שקיל ח'
אמות בחצר דאיכא ביה
שיעור ב' פתחים: אבל בר
ח' (ספח ב"י) אמות.
לישויה בר ארבע אמות
(ספח ב"י) רובע שפיר דמי
דסוף סוף לא שקיל אלא ד'
אמות ככל פתח שהוא פחות
מח' אמות (ספח ב"י). ואם
הפתח פחות מח' וחלקין
לשני פתחים לכל פתח שי
לד' אמות והוא בר ח'
אצ"טו: שלא חלק לשנים שי
ח' אמות: אבל בר המני.
הוא ליה"ו פתח כנגד
פתח דא"ל סוף סוף כו':
פ"סקא ור"א מותר. ובבלבד
שיכנסו כסוי חזק כדי
שהוא עגלה כו': ורבנן.
דאסרו מאי שמעא והלא
הכסוי חזק כסוי דיומנין
שיתליע מתוכו
ולא משהו דהאי שיהא
יעוני: זיוין. יברוש:
וגוונטראות קורות: לה"ר.
לדימיהו לא בני רה"ו גבי
הדרי ומחילין ליה: לקח
חדר ובה זיוין וגוונטראות
שיצאין לה"ר: הרי זו
בחוקתה ואין צורך לקרין:
א:

חוקת הבתים פרק שלישי בנא בתרא

וּלְמִסּוֹס. אס החזיק בחלון ג' שנים בחצר השותפין וזכה מצירו וקמתו שצנה כותל כנגדו והוא שמק לאלתר הויה חוקה לזה הסומס שלא יפתח עוד מצירו אלא צרשמו וחוקת ג' שנים שהיה חלונו פתוח אינה כלום מאלתר ששמק כשסממו זה: שאין אדם עשוי שסומסין אורו צפניו ושוסק. ומדשקת אודויה אודי ליה דללא כדון החזיק מעיקרא: שמרצה עליהן אס הדרך. שרוב צני אדם יואלצין ונכנסין עכשיו בחצר יותר מבתמלה וליכא לניעות כדמעיקרא: והלא מרצה עליהן אס הדרך. בצנין עלייה זו שלא היתה שם קודם לכן והוא מכניס לתוכה דיוורין לצד דיוורין שצביתו אע"פ שכולן נכנסין ויואלצין לך פתח ציטה הרי נתרצו נכנסין ויואלצין בחצר: מאי. צונה חמדר דקמני מתני' לא צונה ממש כדקאמרת אלא שחלקו לחדר שלו לשנים שעשה מחילה בצלמנעיתו להושיב שם דיוורין מרובין דבדכר זה יש לו רשות שיכול למלאות כל צימו דיוורין: ומאי עלייה אפסא. יאיע מפרשי לקמן (פרק המוכר את הבית סא). אפתח ואמרינן ג' שנות יש לה יאיע אלע וכן ומוכח התם מקראי דהיינו צנין מנין צלדי הבית או מאחוריו ואינו שזה לגג הבית. ומתני' הכי קמני וצונה עלייה על גביו דההוא חדר שלפנים מצביתו דהיינו נמי שחלקו בצצחו ועולה דרך ארובה מן החדר להיחא עלייה דהיינו יאיע ששרי אחורי הבית הוא והלכך קרוי יאיע וגם גבי יאיע אשכחן כי האי גוונא תמתיים שניים ושלישים כדמכדי הלעל המיכונה וכמדי וצלוליס יעלו על המיכונה ומן המיכונה וגו' (מלבי"ם א) והלכך אין כאן תוספת צנין כלל לא בחדר ולא בעלייה דחדר דהיינו שחלקו רחבו של חדר ועשאו שני חדרים קטנים וכן עלייה שצנה מעוצה בצלמנעית גצוה של חדר ומנאלת עלייה צנייה מאליה: **מתני'** לא יפתח אדם לחצר **שסופין.** אפילו היכא דיש לו חוקה: **חלון כנגד חלון.** אלא משבו ירחיק זה שלא כנגד זה וטעם משום לניעות. כולה מתני' מפרש צנמי: **גב' וירא אס ישאל שוקן.** ראה היאך שוכניס ולפיכך אמר מה טובו אלהיך וגו' ישראל כחצר השותפין דמי דלא היה

אולסתום לאלתר הוי חוקה שאין אדם עשוי שסותמים אורו בפניו ושותק: לקח בית בחצר אחרת לא יפתחנו לחצר השותפין: מאי טעמא ימפני שמרבה עליהם את הדרך אימא סיפא אלא אם רצה בונה את החדר לפנים מביתו ובונה עלייה על גבי ביתו והלא מרבה עליו את הדרך אמר רב הונא ימאי חדר שחלקו (ב) בשנים ומאי עלייה אפתאי: **מתני'** לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון יהיה קמן לא יעשנו גדול אחד לא יעשנו שנים יאבל פותח הוא לרה"ר פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון יהיה קמן עושה אותו גדול ואחד עושה אותו שנים: **גב' מנהני מילי א"ר יוחנן דאמר קרא וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו מה ראה ראה שאין פתחי אהליהם מכוונין זה לזה אמר ראוין הללו שתשרה עליהם שכניה: היה קמן לא יעשנו גדול: סבר רמי בר חמא למימר בר ד' לא לישוייה בר תמניא דקא שקיל תמניא בחצר אבל בר תרתי לישוייה בר ארבעה שפיר דמי א"ל רבא מצי א"ל בפיתחא זוטרא מצינא לאצטנועי מינד בפיתחא רבה לא מצינא אצטנועי מינד: אחד לא יעשנו שנים: סבר רמי בר חמא למימר בר ארבעי לא לישוייה תרי בני תרתי תרתי דקא שקיל תמני בחצר אבל בר תמני לישוייה בני ארבעי ארבעי שפיר דמי א"ל רבא מצי אמר ליה בחד פיתחא מצינא אצטנועי מינד בתרי לא מצינא אצטנועי מינד: אבל פותח הוא לרה"ר פתח כנגד פתח: דא"ל סוף סוף הא בעית אצטנועי מבני רה"ר: **מתני'** אין עושין חלל תחת רה"ר בורות שיחין ומערות ר"א מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת וטעונה אבנים אין מוציאין זיוין וגוונטראות לרה"ר אלא אם רצה כונס לתוך שלו ומוציא (ב) לקח חצר ובה זיוין וגוונטראות הרי זו בחוקתה: **גב' ורבנן** (א) זיומנין דמפחית ולא אדעתיה: אין מוציאין זיוין וגוונטראות וכו': ר' אמי הוה ליה זיוא דהוה נפיק למבואה וההוא גברא נמי הוה ליה זיוא דהוה מפיך לרה"ר (ד) (הוון קא מעכבי עליה בני רה"ר) אתא לקמיה דר' אמי א"ל זיל קוץ אמר ליה והא מר נמי אית ליה (ט) ידיד למבואה מפיך בני מבואה מחלין גבאי דידך לרשות הרבים מפיך מאן מחיל גבך: ר' ינאי הוה ליה אילן הנוטה לרשות הרבים הוה ההוא גברא דהוה ליה נמי אילן הנוטה לרשות הרבים אתו בני רשות הרבים הוון קא מעכבי עליוהי אתא לקמיה דר' ינאי א"ל**

אס החזיק בחלון ג' שנים בחצר השותפין וזכה מצירו וקמתו שצנה כותל כנגדו והוא שמק לאלתר הויה חוקה לזה הסומס שלא יפתח עוד מצירו אלא צרשמו וחוקת ג' שנים שהיה חלונו פתוח אינה כלום מאלתר ששמק כשסממו זה: שאין אדם עשוי שסומסין אורו צפניו ושוסק. ומדשקת אודויה אודי ליה דללא כדון החזיק מעיקרא: שמרצה עליהן אס הדרך. שרוב צני אדם יואלצין ונכנסין עכשיו בחצר יותר מבתמלה וליכא לניעות כדמעיקרא: והלא מרצה עליהן אס הדרך. בצנין עלייה זו שלא היתה שם קודם לכן והוא מכניס לתוכה דיוורין לצד דיוורין שצביתו אע"פ שכולן נכנסין ויואלצין לך פתח ציטה הרי נתרצו נכנסין ויואלצין בחצר: מאי. צונה חמדר דקמני מתני' לא צונה ממש כדקאמרת אלא שחלקו לחדר שלו לשנים שעשה מחילה בצלמנעיתו להושיב שם דיוורין מרובין דבדכר זה יש לו רשות שיכול למלאות כל צימו דיוורין: ומאי עלייה אפסא. יאיע מפרשי לקמן (פרק המוכר את הבית סא). אפתח ואמרינן ג' שנות יש לה יאיע אלע וכן ומוכח התם מקראי דהיינו צנין מנין צלדי הבית או מאחוריו ואינו שזה לגג הבית. ומתני' הכי קמני וצונה עלייה על גביו דההוא חדר שלפנים מצביתו דהיינו נמי שחלקו בצצחו ועולה דרך ארובה מן החדר להיחא עלייה דהיינו יאיע ששרי אחורי הבית הוא והלכך קרוי יאיע וגם גבי יאיע אשכחן כי האי גוונא תמתיים שניים ושלישים כדמכדי הלעל המיכונה וכמדי וצלוליס יעלו על המיכונה ומן המיכונה וגו' (מלבי"ם א) והלכך אין כאן תוספת צנין כלל לא בחדר ולא בעלייה דחדר דהיינו שחלקו רחבו של חדר ועשאו שני חדרים קטנים וכן עלייה שצנה מעוצה בצלמנעית גצוה של חדר ומנאלת עלייה צנייה מאליה: **מתני'** לא יפתח אדם לחצר **שסופין.** אפילו היכא דיש לו חוקה: **חלון כנגד חלון.** אלא משבו ירחיק זה שלא כנגד זה וטעם משום לניעות. כולה מתני' מפרש צנמי: **גב' וירא אס ישאל שוקן.** ראה היאך שוכניס ולפיכך אמר מה טובו אלהיך וגו' ישראל כחצר השותפין דמי דלא היה

אס החזיק בחלון ג' שנים בחצר השותפין וזכה מצירו וקמתו שצנה כותל כנגדו והוא שמק לאלתר הויה חוקה לזה הסומס שלא יפתח עוד מצירו אלא צרשמו וחוקת ג' שנים שהיה חלונו פתוח אינה כלום מאלתר ששמק כשסממו זה: שאין אדם עשוי שסומסין אורו צפניו ושוסק. ומדשקת אודויה אודי ליה דללא כדון החזיק מעיקרא: שמרצה עליהן אס הדרך. שרוב צני אדם יואלצין ונכנסין עכשיו בחצר יותר מבתמלה וליכא לניעות כדמעיקרא: והלא מרצה עליהן אס הדרך. בצנין עלייה זו שלא היתה שם קודם לכן והוא מכניס לתוכה דיוורין לצד דיוורין שצביתו אע"פ שכולן נכנסין ויואלצין לך פתח ציטה הרי נתרצו נכנסין ויואלצין בחצר: מאי. צונה חמדר דקמני מתני' לא צונה ממש כדקאמרת אלא שחלקו לחדר שלו לשנים שעשה מחילה בצלמנעיתו להושיב שם דיוורין מרובין דבדכר זה יש לו רשות שיכול למלאות כל צימו דיוורין: ומאי עלייה אפסא. יאיע מפרשי לקמן (פרק המוכר את הבית סא). אפתח ואמרינן ג' שנות יש לה יאיע אלע וכן ומוכח התם מקראי דהיינו צנין מנין צלדי הבית או מאחוריו ואינו שזה לגג הבית. ומתני' הכי קמני וצונה עלייה על גביו דההוא חדר שלפנים מצביתו דהיינו נמי שחלקו בצצחו ועולה דרך ארובה מן החדר להיחא עלייה דהיינו יאיע ששרי אחורי הבית הוא והלכך קרוי יאיע וגם גבי יאיע אשכחן כי האי גוונא תמתיים שניים ושלישים כדמכדי הלעל המיכונה וכמדי וצלוליס יעלו על המיכונה ומן המיכונה וגו' (מלבי"ם א) והלכך אין כאן תוספת צנין כלל לא בחדר ולא בעלייה דחדר דהיינו שחלקו רחבו של חדר ועשאו שני חדרים קטנים וכן עלייה שצנה מעוצה בצלמנעית גצוה של חדר ומנאלת עלייה צנייה מאליה: **מתני'** לא יפתח אדם לחצר **שסופין.** אפילו היכא דיש לו חוקה: **חלון כנגד חלון.** אלא משבו ירחיק זה שלא כנגד זה וטעם משום לניעות. כולה מתני' מפרש צנמי: **גב' וירא אס ישאל שוקן.** ראה היאך שוכניס ולפיכך אמר מה טובו אלהיך וגו' ישראל כחצר השותפין דמי דלא היה

מסורת הש"ס

(א) לעיל כו: (ב) לעיל כג:
(א) לעיל כו: (ד) ת"מ ח"מ זיון
כ"ר"ף ור"ש ל"ה.

תורה אור השלם

1 וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלהים: במדבר כו ב

גליון הש"ס

בתנ"י ר"א מתיר. הרי עין
כ"ר"ש רש"י כ"ר"ש:

הגהות הב"ח

(א) בני שחלקו לשנים:
(ב) שם מר מני אית ליה
(ג) א"ל דיוי: (א) רש"י ד"ה
ספר וכו' מנעני בני מפתח
גדול: (ד) ד"ה סוף וכו'
הלכותך ס"ד: (ה) ד"ה
מפיק וכו' מנאלת למבור
המתני מקום: (ו) תוב"ל ד"ה
לקח צימו וכו' כדי שיכנס
לכל ומיתם שלל נמקן:

מוסף רש"י

שאין פתחי אהליהם
מכוונין זה לזה. שבו
יאך למך אלל שבו
(במדבר כו ב). כדי שתהא
עגלה מהלכת. אס חקתה
חוקה כל קן מותר ואל"ע
שופט שתתלע ופתח
(עיל כו). אין מוציאין
זיוין וגוונטראות לרה"ר.
אס הנוטע צימ לא יואל
רלשי קורות מקמתו לה"ר.
אלא אס רלשי כונס צימו לתוך
שלו ומנאלת רלשי קומוי
לתוך (עיל כו). הרי זו
בחוקתה. כנס דין טענין
לו שהלכאן כנס לתוך של לו
תמיים עם הכניס (סו).

מוסף תוספות

א. שהיה ומחר שיכיר
אותם לאנשים תומכי
מרבה עליו את הדרך וצנמי
[ו] לפרש שלא יפתח
לו פתח בחצר, והא דנאי
פשיטא. דהא לבית דידה
תני כפיטא אחד לא יעשנו
שנים, כל שכן לבית איה
שלא היה לו חלק בחצר
ועשוי קנאו שלא יפתח
שם פתח בחצר. מוס' ר"ח.

רבינו גרשום

ולסתום. שאם יש לאדם
בחלון בחצר חבירו וסומס
בעל חצר כנגדו ויבנה
בבנים. אם לא מיה
(אלתר בעל חלון
אלתר הוי חוקה לבעל
חדר לסוממו: לית אחד
מן השותפין: ביה בחצר
אחרת לא יפתח לחצר
השותפין. מפני שמרבה על
השותפין דירשת רגל של
אותן שיהיו דרין באותו
בית מה שילא היה שם
קודם לכן: בנה עלייה על
גבי לבית וררצה לשוכה
לבית דיהא לא יפתח לה
פתח בחצר השותפין מפני
שמרבה עלייהם הדרך: א"א
אם רצה כו'. מפרש בבג'
והלא מרבה על הדרך.
הדשאת בונה עלייה מה שלא היתה שם קודם לכן ומשימ בה דיוורין אי"ע שפוחתה בתוך ביתו מרבה עליהם הירוכים. אלא